

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 327

Ἀπρίλιος 2013

Ὁ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ἈΤΤΙΚῆς
καί μεγαρίδος
κΥΡός
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

+ Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικόδημος

(α)

Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος κυρός Νικόδημος τὴν 1η Ἀπριλίου τοῦ 2013 παρέδωσε τὴν ψυχὴ του στὸν ἀγαπημένο Κύριό του. Τό μικρό κελάκι του γέμισε μέ τὴ γαλήνη καί τὴν ἡρεμία τοῦ οὐρανοῦ πού μεταδόθηκε στίς καρδιές τῶν μοναχῶν καί τῶν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν πού βρέθηκαν κοντά του. Τὴν ἴδια γαλήνια ἡρεμία διαπίστωσαν τὰ πλήθη τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας πού προσῆλθαν νά προσκυνήσουν τό σεπτό σκῆνωμά του.

Ὅταν ἐπιχειρεῖ κανεὶς νά κάνει μιά ἀναδρομὴ στὴν ὅλη πνευματικὴ ζωὴ, τὴ διακονία καί τὴ μαρτυρία μιᾶς πολυσύνθετης πνευματικῆς προσωπικότητας, ἐνός πολυτάλαντου ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτη τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, πού σημάδεψε τὴ σύγχρονη ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία γιὰ μισό περίπου αἰῶνα, βρίσκεται σέ ἀπορία καί ἀμηχανία. Ὁ φτωχὸς λόγος ὁ δικός μας καταντάει ἀνίκανος νά φωτίσει ὅλες τῆς πτυχές τῆς ζωῆς τοῦ λόγιου διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἁ-

γρυνου ἐπισκόπου, τοῦ πιστοῦ ποιμενάρχη, τοῦ μητροπολίτη Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος κυροῦ Νικοδήμου. Αὐτός πού τολμάει νά ψελλίσει δυὸ λόγια αἰσθάνεται νά δένεται ἡ γλῶσσα του καί νά μουδιάζει τό χέρι του ἀδυνατώντας νά κάνει τὴν παραμικρὴ καταγραφὴ. Αὐτὴ τὴν ἀδυναμία αἰσθάνεται καί ὁ γράφων στὴν προσπάθειά του νά ἀποτυπώσει ἀπλὰ καί μόνον κάποιες κύριες στιγμές τῆς πορείας αὐτῆς τῆς ἐξέχουσας προσωπικότητας.

Γεννήθηκε στό Βόλο τό 1927. Πέρασε τὰ παιδικὰ του χρόνια σέ Ἀθήνα καί Λάρισα. Ἀπὸ μικρὸ παιδί, στή Λάρισα, βρέθηκε νά προσέρχεται μέ πολύ ζῆλο καί πόθο τόσο στοὺς χώρους λατρείας τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καί στίς αἵθουσες ὅπου ἡ χριστιανικὴ ἀδελφότητα ΖΩΗ προσέφερε πλουσιοπάροχα τό λόγο τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἀγάπη αὐτὴ στὴν Ἐκκλησία τοῦ ἐνέπνευσε ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια ἡ γνωστὴ ἱεραποστολικὴ οἰκογένεια Σωτικόπουλου, πού εἶχε ὡς κύριο ἔργο ζωῆς τὴ συνειδητὴ σύνδεση τῶν ἀνθρώπων

μέ τό Ἅγιο Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Δέν ἄργησε νά πάρει τῖς ἀποφάσεις του γιά νά σπουδάσει θεολογία. Στήν Ἀθήνα, στά φοιτητικά του χρόνια, ἄρχισε νά ἔρχεται πύο κοντά μέ τήν ἀδελφότητα ΖΩΗ, κύρια πνευματική προσπάθεια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού ἀπλωνόταν σ' ὅλη τη χώρα. Σύντομα πῆρε τήν ἀπόφαση τῆς ἀφιέρωσης στόν Κύριο. Χρόνια πολλά παρέμενε στήν ὑπακοή, στή βαριά χειρωνακτική ἐργασία (τό διακόνημά του ἦταν ἡ ἀσχολία μέ τήν τυπογραφία, πού ἔμελλε νά τοῦ χρησιμεύσει καί μετά) καί στή συνεχῆ πνευματική τροφοδοσία καί μελέτη. Στό σκληρό καθημερινό του πρόγραμμα, σταδιακά, ἄρχισε νά ἐντάσσεται καί ποικίλη προσφορά πρὸς τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας -κατηχητικά, ἀγιογραφικοί κύκλοι, ὁμιλίες κ.α.

Ἄν ἡ ἀφιέρωση ἦταν ἡ λάβα πού κατέκαιε τήν καρδιά του, ἡ ἱερωσύνη ἦταν τό μέγα χάρισμα τοῦ Κυρίου, Τόν ὁποῖο τόσο ἀγάπησε, καί ἡ μέγιστη ἀποστολή πού ὁ ἴδιος τοῦ ἀνέθεσε. Προετοιμαζόμενος γιά τή συγκλονιστική στιγμή τῆς χειροτονίας του σέ διάκονο ἔγραψε τό γεμᾶτο φλόγα καί ἐνθουσιασμό βιβλίο του «Ἡ μεγάλη κλήση» -ἕνα βιβλίο μέ δυναμισμό διαχρονικό, πού ἀναφέρεται στήν κλήση στήν ἱερωσύνη. Ἡ μεγάλη στιγμή τῆς χειροτονίας του σέ διάκονο ἦλθε (χειροτονήθηκε τό 1956). Παρέμεινε τρία χρόνια διάκονος. Προετοιμαζόμενος καί γιά τήν εἰς πρεσβύτερο χει-

ροτονία του ἔγραψε καί τό δεύτερο ἱερατικό βιβλίο του «Ἡ ἀγωνία ἐνός ἱερέως», θεολογικό δοκίμιο πού καταδεικνύει τόσο τό ὕψος καί τό μέγεθος τῆς ἱερωσύνης, ὅπως τήν βίωσαν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καί τήν ἀγωνία τοῦ σημερινοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου γιά νά ἀνταποκριθεῖ στό μοναδικό ἔργο πού ἀναλαμβάνει. Τό 1958 -διάκονος ἀκόμα- κλήθηκε καί ὑπηρέτησε ὡς ἱεροκήρυκας τῆς μητροπόλεως Μυτιλήνης περί τά ἐπτὰ περίπου ἔτη (1958-1964).

Τά χρόνια τῆς πνευματικῆς ἐργασίας του ὡς ἱεροκήρυκα στήν Μυτιλήνη χαραχτήκαν μέσα του ὡς οἱ πλέον ὁμορφες στιγμές τῆς ἱερατικῆς του πορείας. Ἐπανεφέρε πολλές φορές στίς συζητήσεις του ὅλες τίς ἐμπειρίες τῆς ἐκεῖ διακονίας του. Τό ἔργο του συνίστατο σέ συστηματική ἐργασία στή Μυτιλήνη (κηρύγματα, ἀπογευματινές ὁμιλίες, κατηχητικά, ἐξομολόγηση σέ σχολεῖα) ἀλλά καί σέ συχνές περιοδεῖς στά χωριά τοῦ νησιοῦ. Ὁ ἐξοπλισμός του στίς περιοδεῖς του: μιά μικρή βαλίτσα μέ ἐνισχυτή καί δύο μεγάφωνα, ἡ ἱερατική του στολή καί ἡ γραφομηχανή του. Κρατώντας ὅλα αὐτά μετακινιόταν μέ τά ὑποτυπώδη μέσα μεταφορᾶς τῆς ἐποχῆς του περπατώντας συχνά πολλά χιλιόμετρα γιά νά βρεθεῖ στους ὁδικούς ἄξονες καί περιμένοντας ἐκεῖ ὥρες πολλές τά μέσα μεταφορᾶς. Στά χωριά ἔκανε τήν ἀκολουθία στήν ἐνορία τοῦ χωριοῦ

καί κήρυττε στίς πλατείες (κρεμών-
τας τά μεγάφωνα στόν τοῖχο). Τίς
ὁμιλίες του τίς ἀκουγε ὅλο τό χωριό
(ἡ παρουσία τοῦ ἱεροκήρυκα ἦταν
ἓνα γεγονός γιά τό χωριό). Στόν κενό
χρόνο, μετά τή λειτουργία ἢ κατά
τήν ἀναμονή γιά νά φύγει, ἔγραφε
μέ τή γραφομηχανή (συνήθως στούς
γυναικωνίτες τῶν Ἐκκλησιῶν ἀκό-
μα καί στά καφεενεδάκια στίς στά-
σεις τῶν λεωφορείων) τίς ὁμιλίες
του, τά βιβλία του, ἀκόμα καί τήν
ἐβδομαδιαία πνευματική προσφο-
ρά του στό περιοδικό ΖΩΗ. Ἡ πνευ-
ματική παραγωγή αὐτῆς τῆς περιό-
δου (ὁμιλίες, κηρύγματα, βιβλία) ἦ-
ταν πλούσια καί συνεχῶς ἀνανε-
ούμενη. Κάποια στιγμή, γιά νά μήν
ἐπαναλαμβάνει τόν ἑαυτό του στά
κηρύγματά καί τίς ὁμιλίες του ἀλλά
προκειμένου συνεχῶς νά τά ἀνανε-
ώνει, ἔκαψε στοῖβες ὁλόκληρες ἀπό
παλαιότερα κηρύγματα καί ὁμιλίες
του. (Μεταγενέστερα, στοῖβες ἄλλα
νέα κηρύγματα καί ὁμιλίες του τά
χάρισε σέ νέους κληρικούς ὡς βοή-
θηματα γιά τίς ὁμιλίες τους.)

Τά χρόνια αὐτά ἀπολάμβανε
τήν πνευματική συντροφιά τοῦ τό-
τε ἱεροκήρυκα τῆς μητροπόλεως
Μυθῆμνης π. Σωτηρίου Τράμπα.
Μαζί ζήσανε τήν ὁδύνη -μέ τά μη-
νύματα πού ἔφταναν ἀπό τήν Ἀθή-
να- ἀπό τά διάφορα γεγονότα πού
ἄρχισαν νά ξετυλίγονται στό ἐσω-
τερικό τῆς ἀδελφότητας ΖΩΗ καί
ὁδήγησαν τελικά στό χωρισμό καί
τή διάσπαση. Σ' αὐτές τίς κρίσιμες
στιγμές γιά τήν ἀδελφότητα κλη-

θηκε στήν Ἀθήνα γιά νά μετέχει στό
Συμβούλιο (καί αὐτή ἦταν ἡ αἰτία
πού ἄφησε τήν ἀγαπημένη του Μυ-
τιλήνη). Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη ἐμπει-
ρία μεγάλης ὁδύνης στήν ἱερατική
του πορεία. Βρέθηκε στό ἐπίκεντρο
ὅλων τῶν θλιβερῶν γεγονότων τῆς
ἀδελφότητας. Ὁ χωρισμός ἔγινε καί
ὁ ἴδιος (πάλι ὡς μέλος τοῦ Συμβου-
λίου τῆς ΖΩΗΣ-ὅσων παρέμειναν)
παραιτήθηκε μαζί μέ ἄλλους καί ἔ-
φυγε καί ἀπό τήν ἀδελφότητα, ὅ-
μως μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του
ἀναγνώριζε τό γιγάντιο ἔργο πού
προσέφερε ἡ ἀδελφότητα στήν Ἐκ-
κλησία καί στό ἔθνος. Ὅσο γιά τούς
ἀνθρώπους τῆς ΖΩΗΣ, πάντα ἐξῆ-
ρε τήν ἀνιδιοτέλεια, τήν ὁλοκληρω-
τική ἀφιέρωσή τους, τήν ἀφοσίωση
στό ἔργο τους καί τήν ἀκάματη δια-
κονία τους στόν ἀμπελῶνα τοῦ Κυ-
ρίου. Αἰσθανόταν πάντα ὑπερήφα-
νος πού στή μικρή του ἡλικία εἶχε
πρότυπα τέτοιες ἀγιασμένες ὑπάρ-
ξεις, πού καθοδήγησαν καί τά δικά
του βήματα τῆς ἀφιέρωσης καί τῆς
προσφορᾶς.

Μετά τήν ἑπταετῇ διακονία
του στή Μυτιλήνη ὑπηρέτησε ἐπί
μία τετραετία ὡς ἱεροκήρυκας τῆς
Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (1964-1968),
μέ τόν ἴδιο ζήλο καί τόν ἴδιο ἱεραπο-
στολικό ἐνθουσιασμό.

Ἡ ἀνάδειξη, τό 1967, τοῦ Ἱερωνύ-
μου ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν σημα-
τοδότησε νέα πορεία γιά τήν Ἐκκλη-
σία τῆς Ἑλλάδος. Τήν ἐποχή ἐκείνη ὁ
μακαριστός ἐπίσκοπός μας (τότε ἀρ-
χιμανδρίτης) εἶχε σχεδιάσει μαζί μέ

τόν π. Εύθύμιο Στύλιο νά ταξιδέψουν στο έξωτερικό γιά σπουδές. Άνακοίνωσαν λοιπόν τήν απόφασή τους στον νέο Άρχιεπίσκοπο Ίερώνυμο. Καί εκείνος, βλέποντας ότι τά είχαν ετοιμάσει όλα, τούς έδωσε τήν εύλογία του. Όταν όμως έμαθε τό γεγονός αυτό ο μητροπολίτης Τρίκκης καί Σταγών Διονύσιος παρενέβη δυναμικά. Ζήτησε από τόν Άρχιεπίσκοπο νά μήν αφήσει τούς δυό κληρικούς νά φύγουν, γιατί θά ήταν γι' αυτόν δυό πολύτιμοι συνεργάτες. Κι έτσι ο Άρχιεπίσκοπος τούς παρακάλεσε νά καθίσουν καί νά τόν βοηθήσουν. Στήν παράκληση του άρχιμανδρίτου τότε π. Νικοδήμου νά του παραχωρήσει ο Άρχιεπίσκοπος τό κελί του στην Μονή Πετράκη, εκείνος τούς προέτρεψε νά δημιουργηθεί μιá ομάδα μέσα στην Άρχιεπισκοπή, πού θά προωθεί τά διάφορα ποιμαντικά άνοίγματα. Έτσι, λοιπόν, ο π. Νικόδημος Γκατζιρούλης, ο π. Εύθύμιος Στύλιος, ο π. Ήλίας ο Τσακογιάννης κ.ά. βρέθηκαν στην Άρχιεπισκοπή. Τήν έμπειρία της συνεργασίας μέ τόν Άρχιεπίσκοπο τήν περιέγραφε ο δεσπότης μας ως άνεπανάληπτη καί συγκλονιστική. Ο Ίερώνυμος ήταν αυτός πού γεννοῦσε συνεχώς ιδέες, έκανε άνοίγματα, πρόβαλλε τά όράματά του. Οί συνεργάτες του έμεναν νά θαυμάζουν τό συνεχές άπλωμα της ποιμαντικής φροντίδας όπως τούς τό ζωγράφιζε εκείνος, αλλά φορτώνονταν καί ένα μεγάλο βάρος νά σχεδιάσουν όλες αυ-

τές τίς προσπάθειες καί νά τίς προχωρήσουν γιά νά πραγματοποιηθοῦν. Ήταν έξοντωτικός ο καθημερινός βομβαρδισμός από τόν Άρχιεπίσκοπο μέ ιδέες καί προτάσεις καί κινήσεις πού έπρεπε νά πραγματοποιήσουν, γιά νά ανταποκριθεί ή Έκκλησία στις υλικές αλλά κυρίως στις πνευματικές ανάγκες των πιστών. Ο φόρτος της έργασίας των συνεργατών του Άρχιεπισκόπου μέγιστος καί τά όσα απέκόμισε από τή συνεργασία αυτή ο μακαριστός επίσκοπός μας ήταν πολυτιμώτατα γιά τή μελλοντική διακονία του. Κάπως έτσι, λοιπόν, ολοκλήρωσε τά ιερατικά του χρόνια ως μιá προσφορά έξ όλης της καρδιάς του προς τόν Κύριο.

(Συνεχίζεται στο έπόμενο τεῦχος)
Άρχιμ. π. Είρηναιος Μπουσδέκης

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Μηνιαίο Δελτίο

Έκκλησιαστικής Ένημέρωσης

Κωδικός 2360

Ίδιοκτήτης-Έκδότης

ο Άρχιμανδρίτης

Είρηναιος Μπουσδέκης

Διεύθυνση

190 11 Αϋλών-Άττικής

Τυπογραφείο Κωνσταντίνου Σανιδά

Ίωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

‘Οδύνη καί πλήρωμα ἐμπειρίας

Άποσπάσματα από τό
ἡμερολόγιο τοῦ μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικόδημου

19-07-1974. Τό πρῶτο βράδυ στήν ἐξορία μου. Εἶμαι ἀφάνταστα εἰρηνικός σήμερα. Σάν νά ἀνοιξε μιά καινούργια σελίδα στή ζωή μου.

Τό βράδυ ἔμαθα πώς κυκλοφόρησε τό φύλλο τῆς Ἑφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως μέ τά διατάγματα καί πώς ὁ Δωρόθεος βιάστηκε νά τό στείλῃ στήν Κηφισιά. Δέν ἔχω πιά κανένα ἐνδιαφέρον γι αὐτή τήν ἱστορία.

20-07-1974. Ἐλειτούργησα τό πρῶτό στο παρεκκλήσιο. (*τοῦ ἁγίου Σάββα.) Γεύθηκα τήν ἡρεμία. Αἰσθάνομαι ὅτι εἶναι ἓνα ἰδιαίτερο δῶρο τοῦ Θεοῦ κατά τήν παρούσα στιγμή.

Μετά τή Θ. Λειτουργία ἔφθασαν οἱ συγκλονιστικές εἰδήσεις. Ἡ Τουρκία ἔκανε ἀπόβασο στήν Κύπρο. Ἀμέσως κηρύχθηκε γενική ἐπιστράτευσι. Οἱ εἰδήσεις μέχρι τό βράδυ συγκεχυμένες.

21-07-1974. Εἶχαμε Θ. Λειτουργία στο παρεκκλήσιο τοῦ ἁγίου Σάββα. Ἀνεκτίμητη εὐλογία τοῦ Θεοῦ αὐτό τό παρεκκλήσιο. Ἦρθαν καί μερικοί φοιτηταί.

Τά γεγονότα συνεχίζονται. Κανεῖς δέν ξέρεי ποῦ θά ὀδηγήσουν. Σύμφωνα μέ τά ἀνακοινωθέντα κυριαρχοῦν οἱ Ἕλληνες στήν Κύπρο.

28-07-1974. Ἐλειτούργησα στο παρεκκλήσιο τοῦ ἁγ. Σάββα. Ἐζήσα τήν Εὐχαριστία καί τήν Κοινωνία ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Αὐτό μοῦ ἀπαλύνει τόν

πόνο καί τήν ὀδύνη.

21-08-1974. Τό ἀπόγευμα ἐπῆγα στήν Ἱερά Μονή Μακρινοῦ. Μᾶς ἐπῆγε ὁ Εὐρίπου Βασίλειος. Ἐνας βαθύς πόνος ὑπάρχει μέσα στήν ψυχή μου. Ὅμως πιστεύω πώς ὁ καλός Θεός καί μέ τόν τρόπο αὐτό κατεργάζεται τήν σωτηρία μου.

12-10-1974. Ἐπῆγα στή Μονή Ὁσίου Μελετίου, ὅπου ἔφεραν τό λείψανο τῆς ἡγουμένης Αἰκατερίνης. Ἦρθε καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰάκωβος. Τόν ἐχαιρέτησα. Μοῦ εἶπε: συγκινοῦμαι βαθύτατα πού σᾶς βλέπω. Ἐγώ τά ἐκάκιζα, τά κακίζω καί θά τά κακίζω αὐτά. Εἶμαι πολύ κοντά σας. Ἐχω πάθει πολλά καί σᾶς καταλαβαίνω.

29-10-1974. Ἦμουνα βαθειά λυπημένος σήμερα. Νοιώθω κουρασμένος. Ἡ ἐξορία εἶναι ἓνα δῶρο τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τά δῶρα ὅμως ἐκείνα, πού μέ δυσκολία σηκώνουμε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι. Νοιώθω κόπο καί λύπη. Ἄν ἡ διακονία μου ἔχει τελειώσει, παρακαλῶ τόν Κύριό μου νά μέ πάρῃ.

15-11-1974. Ἡ χθεσινή ἐξέτασι τοῦ Χαλκίδος δέν εἶναι καλή. Αὐτό μέ ἐβύθισε σέ θλίψι. Ὁ καλός Θεός παραχωρεῖ νά προχωροῦμε ἀπό δοκιμασία σέ δοκιμασία.

16-11-1974. Πῆγα στόν Χαλκίδος. Ἦταν ἡρεμος. Δέν ἔχει ὑποπτευθῇ τήν περιπέτειά του. Εἶναι παραδομένος στόν Κύριο. Ὑστερα τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Βρε-

σθένης μέ τον αδελφό του. Συμφωνήσαμε νά συναντηθούμε αύριο νά μελετήσουμε τί πρέπει νά γίνη.

15-12-1974. Έλειτούργησα στό παρεκκλήσιο. Σώμα καί Αίμα Χριστού. Ό ίδιος μέσα στήν ύπαρξί μου. Τό γεγονός, πού δέν είναι απλώς έπεισόδιο αλλά ζωή.

Τό απόγευμα ήλθε ό Χαλκίδος. Θά πρέπει νά ξαναπάη στό Λονδίνο γιά έγχειρσι.

31-12-1974. Κλείνει ένας δραματικός χρόνος. Γεγονότα πού θά μπορούσαν νά απλωθούν σέ μιά τριακονταετία. Περιπέτειες απροσδόκητες, συμπυκνωμένες στό διάστημα ενός καί μόνον έτους. Αισθάνομαι πώς όλα αυτά είναι μιά πολύτιμη έμπειρία. Δοκιμασίες πού φανερώνουν τή φθορά του κόσμου καί αποκαλύπτουν τήν παρουσία του Θεού. Αισθάνομαι πλουσιώτερος πνευματικά. Στό τέλος τής αναλύσεως όλα όδηγούσαν στόν Κύριο τής ζωής καί του θανάτου καί τής ιστορίας όλης.

01-01-1975. Συλλειτουργήσαμε μέ τον Χαλκίδος στό παρεκκλήσιο του αγίου Σάββα. Άρκετοί άνθρωποι προσευχήθηκαν μαζί μας. Η εύλογία μιās κατακόμβης. Πρώτη φορά πού αξιώθηκα νά λατρεύσω τον Κύριο έν διωγμῳ. Άς γίνη τό θέλημά του.

02-01-1975. Τό απόγευμα έπήγα στή Μονή Μακρινού. Ήταν μιά εύλογημένη συνάντησι. Καί ό π. Δαμασκηνός καί ή ήγουμένη καί όλες οι αδελφές μου παραστάθηκαν μέ πολλή αγάπη στή δοκιμασία. Καί μέ πολλή λεπτότητα.

11-01-1975. Τό απόγευμα έτηλεφώνησε από τό Λονδίνο ό Βασίλης Σελέντης. Ό Νικόλαος βρίσκεται σέ κίνδυνο. Έχει συνεχή αιμορραγία. Γεμίσαμε λύπη.

Ό Νικόλαος είναι ή συντροφιά μας καί ή παρηγοριά μας. Άν ό καλός Θεός μās τόν πάρη ή δοκιμασία θά είναι μεγάλη. Τό βράδυ ξανατηλεφώνησε καί είπε ότι ό γιατρός πού πέρασε τόν βρήκε έλαφρώς καλύτερα καί ότι αν μέχρι αύριο τό πρωϊ έχει βελτίωσι θά ξεπεράση τόν κίνδυνο.

19-01-1975. Έκοιμήθη σήμερα ό Χαλκίδος. Τήν όσία ψυχή του τήν πήραν οι άγγελοι του Θεού. Νοιώθω όπως ένοιωθε ό άγιος Γρηγόριος Ναζιανζηνός όταν έχασε τόν Μέγα Βασίλειο. Ό Νικόλαος ήταν γιά μένα ένα στήριγμα καί μιά παρηγοριά. Ό καλός Θεός μās παίρνει πάντοτε τά στήριγματα. Δέν θέλει νά χουμε άλλο στήριγμα στή γή παρά αυτόν τόν ίδιο.

20-01-1975. Κατάπληξη προκάλεσε σ' όλους μας ή στάσι τής μητέρας του Χαλκίδος. Άντιμετώπισε μέ πολλή γαλήνη καί πίστι.

25-03-1975. Γώρασα τόν Εύαγγελισμό. Η όδύνη ανοίγει τά μάτια στήν αποκάλυψι του Θεού. Στό μήνυμα, πού δέν είναι έγκόσμια υπόσχεσι αλλά φανέρωσι του μυστηρίου του χρόνους αιωνίους σεσηγημένου. «Εϊπάτωςαν οι λελυτρωμένοι». Άν μπορούσα κι εγώ κάποτε νά μιλήσω μ' αυτή τή βεβαιότητα!

14-04-1975. Σήμερα είναι ή ήμέρα τής χειροτονίας μου εις έπίσκοπο. Τή ζώ στήν έξορία. Η περιπέτεια αυτή είναι πόνος καί όδύνη. Προσπαθῶ όμως νά τή ζώ στήν διακονία στό Έσταυρωμένο σώμα του Κυρίου μου, στήν Έκκλησία. Η μόνη δυνατότης στήν μεγάλη περιπέτεια.

16-04-1975. Η ήμέρα τής ένθρονίσεώς μου. Έπτά χρόνια. Η σημερινή Θ. Λειτουργία των Προηγιασμένων, ή πένθιμη Λειτουργία, φωτίζει τή σημερινή διακονία του πόνου μου, τή γεύσι τής ό-

δύνης καί τοῦ σταυροῦ. Ὡς ὁ Κύριος τό δέχεται περισσότερο αὐτό ἀπό ἐκεῖνο πού ἔζησα πρὶν ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια.

19-04-1975. Ἀφιέρωσα τὴν ἡμέρα μου σέ μελέτη. Στὴν περίοδο αὐτὴ τῆς περιπετειᾶς μου οἱ Πατέρες μοῦ κρατοῦν συντροφιά. Τό πρῶ ἡμουνά πολὺ κουρασμένος. Σιγά-σιγά μέ τὴν μελέτη ἡρέμησα.

27-04-1975. ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ. Ἐλειτούργησα τό πρῶ καί τό βράδυ ἔκανα τὴν ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου. Πρὸς τό πάθος. Πρὸς τόν σταυρόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ πορεία τοῦ Κυρίου καί τῆς Ἐκκλησίας.

28-04-1975. ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ. Ἡ μέρα μου γέμισε μέ τὴν λατρεία καί τὴν μελέτη. Τό μικρὸ παρεκκλήσιο εἶναι τό μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ στὴν πονεμένη ὑπαρξί μου. Ἰδιαίτερα αὐτὲς τίς ἡμέρες.

02-05-1975. ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ. Ἀδύναμη προσέγγισι στὴ βάση τοῦ σταυροῦ καί στὸν τάφο τοῦ Κυ-

ρίου ἢ σημερινή μου μέρα. Κάθε χρόνο τέτοια μέρα ἔχω μιὰ γεύση ἀδυναμίας. Ἐκεῖ πού ἐκφράζονται ἡ ἔσχατη ταπείνωση, ἡ κένωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐκδηλώνεται καί ἡ προσωπικὴ ἀδυναμία μας νὰ συλλάβῃ τό ἄδειασμα.

03-05-1975. ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ. Ἡ προσδοκία τῆς Ἀναστάσεως. Ὅχι ὅπως τὴν σκεπτόμαστε μέ τό χοϊκὸ μυαλό μας, ἀλλὰ ὅπως τὴν φανέρωσε ὁ Κύριος μέ τὴν ἀφθαρτοποίησι τῆς ἀνθρώπινης φύσης.

04-05-1975. ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

Ἡ Ἀνάστασις στό παρεκκλήσιο τῆς παρηγορίας μου. Μιὰ δυνατὴ ἀκτίνα τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου μου. Ἡ Ἀνάστασις ξανατοποθετεῖ τὴ ζωὴ μας.

05-05-1975. Ἐλειτούργησα. Ἀνέπνευσα τὴν παρουσία τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου μου. Αὐτὸ εἶναι γιὰ μένα τό πᾶν. Ὅλα σμικρύνονται μπροστά σ' αὐτό τό γεγονός.

«Καί νῦν ἄγοις ἐσθλόν ἐπὶ τέρμα πορείας»

(ἀπό τὰ ἔπη Γρηγορίου)

Ἀρχιμανδρίτου π. Δανιήλ Ἀεράκη

Προσφώνησι στήν ἐξόδιο ἀκολουθία τοῦ μητροπολίτου
Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου

Τό στίχο αὐτό τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, στό βιβλίο «Ἡ ἱκεσία ενός ἁγίου», τόν μετέφρασε ὁ σπουδαῖος σύγχρονος θεολόγος, ὁ ἐπίσκοπος Νικόδημος, ὡς ἐξῆς: «Σέ ἱκετεύω, Θεέ μου, νά μέ φέρεις σέ τέρμα πορείας ἀγαθό».

Καί τό τέρμα τό ἀγαθό ἔφτασε γιά τήν ἐπίγεια πορεία, σεβάσμιε πατέρα.

- Τή σκληρή σκυτάλη τῆς ἀνηφορικῆς σου πορείας τήν παραδίνεις, γιά νά πάρεις τό στεφάνι, ἡρωικέ ἀγωνιστή.

- Τό βαρύ Σταυρό, πού θέλησαν ἀπύθμενες κακότητες νά σοῦ φορτώσουν, στόν πῆρε κιόλας ὁ ἄγγελος τοῦ οὐρανοῦ, γιά νά σέ χειραγωγήσει στή Σύναξη τῶν ἁγίων τοῦ οὐρανοῦ, ἐσένα ἀγνέ λειτουργέ, πού τόσους μυσταγωγῆσες γιά τή μετοχή στό μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας καί γιά τήν ἐπισυναγωγή τους στήν εὐχαριστιακή σύναξη.

Ἀλλά θά σ' ἔχουμε γιά πάντα ὁδηγό στή θεολογική ἀναζήτηση, στήν πνευματική ζωή, στήν ἐκκλησιαστική πορεία, στή διακονική προσφορά:

- Σέ ἐποχή ἰδεολογικῆς καί

πνευματικῆς συγχύσεως, ἔκανες τό ξεκαθάρισμα τοῦ πνευματικοῦ τοπίου.

- Σέ ἐποχή σεισμικῶν δονήσεων στόν ἐκκλησιαστικό χῶρο, ὑπῆρξες τό στήριγμα τῶν θεσμῶν καί τῆς ἀλήθειας.

- Σέ ἐποχή εἰδωλοποιήσεως τῆς μεγαλομανίας καί τῆς θρησκευτικῆς ἐπιδεικτικότητος, ἦσουν ἡ ἀναζωπύρωση τῆς πνευματικῆς λατρείας καί ζωῆς.

Μιλώντας σ' ἓνα βιβλίο σου γιά ἐντυπωσιακούς, ἀλλ' ὄχι πνευματικούς θρησκευτικούς πανηγυρισμούς, σημειώνεις:

«Ὁ λαός ἐντυπωσιάζεται. Ἰσως καί τέρπεται. Ἀλλά δέν χειραγωγεῖται στό ἀνώγειο τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καί δέν ζεῖ τήν ὁδύνη καί τή μυστική χαρά τοῦ Σταυροῦ» (σελ. 124).

- Σέ ἐποχή ἀποπροσανατολισμοῦ, ἀπό τόν τρόπο τῆς ζωῆς καί τῆς γραφίδας σου ἔγινε ὁ ἐπαναπροσδιορισμός τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί θεολογίας.

- Σέ ἐποχή πού ἡ διαφθορά περιβλήθηκε κουλτουριάρικο μανδύα, σύ προέβαλες τή γνησιότητα τοῦ

Ὁρθοδόξου δόγματος καί τήν καθαρότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡθους.

- Σέ ἐποχή ἐμπορευματοποιήσεως τῆς θρησκείας καί ἐπαγγελματοποιήσεως τῆς ἱερωσύνης, πάλεψες γιά τήν ἐπιστροφή στή λειτουργία τῆς Πεντηκοστῆς καί στή θυσία τοῦ Σταυροῦ.

- Σέ ἐποχή ἐπικρατήσεως ψευδαδέλφων καί ἀγυρτῶν στόν ἱερό περίβολο, ἡ ἀγωνία σου καί ὁ ἀγώνας σου ἦταν γιά τήν ὑγιαίνουσα διδασκαλία καί γιά τήν ἀνιδιοτελεῖα διακονία.

- «Σπορά τοῦ λόγου»!

Το βιβλίο πού, σάν Κυριακοδρόμιο, ἀναλύει πρωτότυπα τίς Εὐαγγελικές περικοπές. Καί ἦταν κάθε λόγος σου σπορά μέ βάση τό ἅγιο παρελθόν καί προοπτική τό αἰώνιο μέλλον.

Σπορά «μέ ἀγάπη κι ἐλπίδα στόν ἐπόμενο κρίκο τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς», σημειώνεις στήν ἀφιέρωση.

Μέσα στό ἀπύθμενο γύρω σου μίσος, ἐσύ ἔσπερνες τήν ἀγάπη.

Μέσα στό ζοφερό ὀρίζοντα τοῦ καιροσκοπισμοῦ, σύ, μεγάλε ὁραματιστή, διέκρινες ἀκτίνες ἐλπίδας.

- «Παγκοσμιοποίηση καί Ἐκκλησία»!

Ἕνας ἄλλος τίτλος βιβλίου. Περιρισμένος ὁ ἴδιος γιά δεκαετίες μέ ἀλυσίδες διοικητικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπομόνωσης, ἔγραφες μέ δυναμισμό γιά τό παγκόσμιο ξάπλωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Στήν ἀφιέρωση ἑνός βιβλίου σου, παραθέτεις περικοπή ἀπό ἐπιστολή τοῦ Μεγ. Βασιλείου γιά τό

Γρηγόριο τό Θεολόγο.

Μικρῆς, ἁσμης πόλεως ἐπίσκοπος ὁ Γρηγόριος.

Καί ὁ Βασίλειος, πού γνῶριζε τήν ἀξία τοῦ Γρηγορίου, λέει:

Θάθελα νά ἔχῃ ἐπισκοπή «σύμμετρον τῇ φύσει αὐτοῦ».

Ἀνάλογη μέ τό πνευματικό του ἀνάστημα. Καί «σύμμετρος τῇ φύσει» τοῦ Γρηγορίου ἦταν ἐπισκοπή, πού θά συμπεριλάμβανε ὅλη τήν οἰκουμένη.

Ἐσύ, καλέ μας ποιμένα, βρέθηκες διωγμένος ἀπό τήν κανονική σου ἐπισκοπή.

Πρίν ἀπό 39 χρόνια, δίστομος δικτατορική μάχαιρα θέλησε νά κόψῃ τό διοικητικό δεσμό σου μέ τά παιδιά σου, μέ τά πρόβατά σου, μέ τό ποίμνίό σου.

Ὁ πιστός ὅμως λαός, πού γνωρίζει τήν ἀγία βιοτή σου, τό μεγαλεῖο τῆς καρδιάς σου, τήν ἀγιοπνευματική σου διάνοια, τό θεολογικό σου ὕψος, ὅχι μόνο σέ διατήρησε ἐπίσκοπο τῆς καρδιάς του, ἀλλά καί πίστευε ὅτι σοῦ ἔπρεπε, «σύμμετρος τῇ φύσει σου» ἐπισκοπή.

Τώρα τήν ἔχεις!

- Στερήθηκες θρόνο.

Σοῦ χάρισαν πόνο.

- Μέσα σου ὅμως εἶχες πάντα μιὰ λαχτάρα.

Καί τήν διατύπωσης σέ ἓνα σου βιβλίο:

«Ἡ Σύνοδος, πού θά εἶναι γέννημα τῆς Πεντηκοστῆς καί πράξη τῆς Ἐκκλησίας ὅλης, εἶναι μέσα μου κρυφή λαχτάρα.

Νοσταλγία ἀνεκπλήρωτη.

ΣΤΗΝ ΚΟΥΚΟΥΣΟ ΤΗΣ ΠΑΡΝΗΘΑΣ

*ἄλλως,
ἡ ἐκδημία ἑνός ἁγίου ιεράρχου
στόν τόπο τῆς ἁδικῆς ἐξουσίας του*

Εἶναι δόγμα: Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἁγία καί ἁωμη. Καί παραμένει τέτοια στούς αἰῶνες. Ἡ ἀλήθεια αὐτή δέν ἀμφισβητεῖται. Τοῦτο ὅμως δέν σημαίνει ὅτι εἶναι ἅγιοι καί ἁωμοί στό σύνολό τους καί ὅσοι κατά καιρούς Τήν ἐκπροσωποῦν. Ἡ ἐκκλησιαστική ἱστορία δέν ἔχει νά παρουσιάσει τήν καλύπτερη εἰκόνα γιά ὀρισμένα πρόσωπα, πού μέ τόν ἕνα ἢ τόν ἄλλο τρόπο εἰσχώρησαν στό χῶρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσί-

ας. Αὐτό ἀποτελέσει ἀνέκαθεν μέγα πρόβλημα γιά τήν Ἐκκλησία, πού χάραξε βλαπτικά τήν αἰώνια πορεία Της.

Σέ μιὰ ἐποχή πού, γιά τήν παραπάνω ἐκκλησιαστική παθογένεια, τά προβλήματα τῆς τοπικῆς μας Ἑλλαδικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας εἶχαν σωρευθεῖ καί προκαλοῦσαν σημαντική τροχοπέδη στό ἔργο πού ὀφείλε νά ἐπιτελεῖ, ἀναδείχθηκε στό πηδάλιο Αὐτῆς μιὰ ἐξέχουσα προσωπικότητα, ἡ

Ἐμπειρία ἄγνωστη.

Τή βλέπω νά φωτίζει τήν ἱστορία.

Καί νά μή λειτουργεῖ στήν ἐποχή μου.

Κρατάω τή νοσταλγία καί τήν ἐπενδύω μέ τήν ἀναιμική μου ἱκεσία» (σελ. 119-120).

• Ἡ λαχτάρα σου, γνήσιε ἐπίσκοπε, θέλουμε νά εἶναι καί δική μας λαχτάρα.

Εἶναι ἡ πνευματική σου διαθήκη καί παρακαταθήκη.

Καί τώρα γιά σένα εἶναι ἡ προ-

σευχή σου.

Εἶναι ἡ ἱκεσία ἑνός ἁγίου.

Ἡ ἱκεσία τῆς παρρησίας σου.

Ἰκετεύεις γιά μιὰ Ἀγιοπνευματική Σύναξη, γιά μιὰ Ἐκκλησία ἀνθρώπων πού «λιτανεύουν τό Σταυρό καί βιώνουν τήν Ἀνάσταση», κατὰ τή χαρακτηριστική σου φράση.

• Ὁ οὐρανός σήμερα ἀγάλλεται.

Ἡ ἐπί γῆς Ἐκκλησία σέ προέμπει στήν γλυκειά Του ἀγκάλη.

Τήν εὐχή σου ζητᾶμε θερμά, καλέ μας ἐπίσκοπε Νικόδημε, καύχημα τῆς σύγχρονης Ἐκκλησίας.

τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου. Τό ἐπιτελεῖο του ἀποτελέσθηκε ἀπό μορφές ἀνεπανάληπτης πνευματικῆς συγκρότησης, πού κλήθηκαν νά ἀντιμετωπίσουν τίς παρεκτροπές πού εἶχαν κατακλύσει τόν ἐκκλησιαστικό χῶρο. Αὐτό ἦταν ἕνας ἐξυγιαντικός ἄθλος, πού «θά χρειαζόταν διακόσια χρόνια» νά ὁλοκληρωθεῖ, κατά τήν ἔκφραση τοῦ ἐνός ἀπό τούς ἐκλεγέντες στούς ἐπισκοπικούς θρόνους «Ἱερωνυμικούς» Μητροπολίτες, τοῦ πρόσφατα ἐκδημήσαντος στόν Κύριο μακαριστοῦ Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος κυροῦ Νικοδήμου.

Ἡ προσωπικότητα τοῦ τελευταίου, ἀνάμεσα στίς ἄλλες τῆς νέας Ἱεραρχίας πού θά ἔδιναν τήν πνευματική μάχη γιά τήν ἀναγέννηση τῆς Ἐκκλησίας, ἔλαμψε κυριολεκτικά, ξεχώρισε ἀμέσως ἐντυπωσιακά καί ἡ ὑπόσχεση πού ἔδιναν τά σπάνια χαρίσματά του ἐπιβεβαίωνε τήν ἐπερχόμενη ἀνάπλαση, πού μέ λαχτάρα περίμενε ἀπό δεκαετίες ὁ ἀποίμαντος ἡ, ἐπιεικῶς, πλημμελῶς πομαινόμενος πνευματικά λαός τοῦ Θεοῦ. Τό ἔργο πού συντελέσθηκε μέσα στά ἑπτὰ χρόνια τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς ποιμαντορίας τοῦ ἀειμνήστου Ἱερωνύμου καταγράφηκε στήν ἱστορία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί ὑπῆρξε πράγματι καταπληκτικό. Καταγράφηκαν, ὅμως, ὅπως ἦταν φυ-

σικό, καί οἱ ἡχηρές ἀντιδράσεις αὐτῶν πού κατεῖχαν καί ἔχασαν τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση καί ἔβλεπαν νά τούς πλησιάζουν οἱ δυσμενεῖς συνέπειες τῆς ἀπρόσμενης γι' αὐτούς μεταβολῆς, ἡ ὁποία εἶχε ἀρχίσει τή δραστηριότητά της καί ἀποκάλυπτε τά προσωπεῖα αὐτῶν πού στιγμάτιζαν μέ τόν τρόπο τῆς ζωῆς τους τό ἄμεμπτο κύρος τῆς Ἐκκλησίας. Τό ἔργο τῆς ἐποχῆς τῆς Ἱερωνυμικῆς θητείας ἦταν ἔργο ἔμπονο, ἔργο θυσίας, ἄγνωστο σέ ὅσους μετεῖχαν στήν Ἱεραρχία γιά λόγους καί μόνον ἀπόλαυσης τῆς Ἀρχιερατικῆς τους εὐωχίας. Σ' αὐτούς πρέπει νά ἀναγνωρισθεῖ ὅτι εἶχαν ἐξαιρετικά καλλιεργημένη τή διαβρωτική τους ἱκανότητα, ἀφοῦ βρῖσκονταν πάντα στό πλευρό τῆς ὁποίας πολιτικῆς κατάστασης ἐπικρατοῦσε ἐκάστοτε στόν δοκιμασμένο τοῦτο ἑλληνικό τόπο μας.

Ἐπληξαν τόν Ἱερώνυμο γιά ὅσα ὁ ἴδιος στό «Πηδάλιό» του καταγράφει καί τόν ἐξανάγκασαν σέ παραίτηση. Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ἀπό Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ, ἐκμεταλλεύθηκε τήν εὐκαιρία καί ἀνέκτησε ἔδαφος ἡ «πρεσβυτέρα ἱεραρχία», πού ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Ἱερωνύμου παρακολούθησε ἐκπληκτική καί προβληματισμένη τόν πνευματικό καλπασμό ἐκείνου τοῦ ἀνεπανάληπτου Ἀρχιεπισκόπου καί ἀνέμενε τήν εὐ-

καιρία νά ἀντεπιτεθεῖ. Ἡ τότε πολιτική κατάσταση τῆς προσέφερε αὐτό πού ἐπιζητοῦσε καί μέ δύο δικτατορικές συντακτικές πράξεις, πού ἀπέκλειαν στά θύματά τους κάθε πρόσβαση στή Δικαιοσύνη, ἀκόμα καί ἂν οἱ ἴδιες οἱ πράξεις παραβιάζονταν, παραχώρησε τό «νομικό ἔρεισμα» νά ἐκδιωχθοῦν δίχως κατηγορία, δίχως δίκη, δίχως κᾶν νά ἀκουσθοῦν, κατά κατάφωρη παραβίαση τῶν ἱερῶν κανόνων, οἱ γνωστοί «δώδεκα μητροπολίτες», ὅ,τι τό ἐκλεκτότερο εἶχε τότε στούς κόλπους της ἡ ἐκκλησιαστική ἱεραρχία. Τί καί ἂν ἡ Δικαιοσύνη τοὺς δικαίωσε, ἡ ἰσχὺς τῆς διαπλοκῆς ἦταν δυνατότερη. Εἰς πείσμα τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἐφευρέθηκε τό πρωτόγνωρο κανονικο-νομικό ἐξάμβλωμα τῆς, καί πάλι δίχως διαδικασία, ἐπιβολῆς τοῦ «ἐπιτιμίου τῆς ἀκoiνωνησίας», κατοχυρωμένου στό ἀπυρόβλητο τῆς ἀνυπαρξίας του, ἀφοῦ οὐδεὶς κανόνας ἢ νόμος τό προέβλεπε. Μέ τίς ἀντιεκκλησιαστικές προσβάσεις πού εἶχαν οἱ ἐξουσιαστές τῆς διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ καί τῇ νέα κονιορτοποίηση ἀπὸ τὴν ἀνωτάτη δικαιοσύνη τῶν ἀστήρικτων ἄτακτων κατασκευασμάτων τους, κατόρθωναν νά κρατοῦν τοὺς ἀδικημένους ἱεράρχες μακριὰ ἀπὸ τίς μητροπόλεις τους.

Ὁ Μητροπολίτης Νικόδη-

μος ἦταν ὁ πρῶτος στόχος τους. Δέν τοῦ εὑρίσκαν ὅμως κάτι, ἔστω καί τό ἐλάχιστο γιὰ νά τόν συκοφαντήσουν. Τοῦ κατακρεοῦργησαν τῇ Μητρόπολὶ του ἐν ψυχρῷ, παραβιάζοντας ρητούς ἱερούς κανόνες. Τόν ἔσυραν βίαια καί τόν ἀπομάκρυναν ἀπὸ τό Ἐπισκοπεῖο του. Τόν κατεξευτέλισαν σέ ἐπίπεδο ἱερομάρτυρος. Τόν ὑποκατέστησαν ἀπὸ πρόσωπα, κάποια ἀπὸ τὰ ὁποῖα δέν ἀπέπνεαν τό ἄρωμα τῶν ὀφειλομένων ἐπισκοπικῶν ἀρετῶν καί τῆς συναίσθησης τῆς εὐθύνης πού ἀνελάμβαναν, μέ ὄρκο μάλιστα, κατὰ τό μυστήριο τῆς ἀνάδειξῆς τους στήν ἀρχιερατική τιμή. Προκλήθηκε σάλος στήν Ἐκκλησία.

Οἱ διώκτες τοῦ μακαριστοῦ Νικοδήμου τοῦ ἀπέδωσαν τῇ «μομφή» τοῦ «αὐστηροῦ». Πράγματι, ὁ μακαριστός ἦταν ἀσυμβίβαστος σέ ὅ,τι ἦταν ἀντιευαγγελικό καί ἀντικανονικό. Ὁ Νικόδημος ἦταν προσηλωμένος κατὰ λέξη στό Εὐαγγέλιο καί στοὺς Ἱερούς Κανόνες πού παρέδωσαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες στήν Ἐκκλησία. Καί τὴν προσηλωσή του αὐτὴ δέν τὴν ἐννοοῦσε μόνο σέ ὅσα ἀφοροῦσαν τὴν ἐκλογή ἢ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν Μητροπολιτῶν, ἀλλὰ σέ ὅλα πού ἀναφέρονται στό ἐκτεταμένο ἱεροκανονικό φάσμα, σχετικὰ μέ τό ἐπιβαλλόμενο ἥθος τῶν Ἐπισκόπων καί ὅλων τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκ-

κλησίας, τό ἀκέραιο τοῦ χαρακτη-
ρος τους, τήν πτωχεία τους, τήν ἀ-
φιλοχρηματία τους, τήν ἀγνόητά
τους, τή συμπεριφορά τους, τήν ἀ-
δελφοσύνη τους, τή δικαιοσύνη
τους, τήν ἀγάπη τους, τήν ἀνάλη-
ψη τῆς εὐθύνης τους, τήν φιλευ-
σπλαχνία τους, τή θυσία τους, τήν
φιλακολουθία τους, τήν πίστη τους
στό Θεό καί, γενικά, τήν τήρηση
τῶν ἐντολῶν Του. Ὅλα αὐτά κά-
ποιοι τά διέγραψαν μέ τό χαρα-
κτηρισμό τῆς «αὐστηρότητας» τοῦ
ἀκέραιου Ἱεράρχη, πού τούς ὑπεν-
θύμιζε τά καθήκοντά τους, πού δέν
τά ἐφύλασσαν. Καί ἐπειδή δέν μπο-
ροῦσαν νά τόν ἀτενίζουν κατά
πρόσωπο, φρόντισαν καί τόν ἀπο-
μάκρυναν, στήν οὐσία ἀπομακρύ-
νοντας τούς ἑαυτούς τους ἀπό αὐ-
τόν.

Ἔτσι, ὁ μακαριστός Νικόδη-
μος, σέ ἡλικία παραγωγική ἔργου
δόξης Θεοῦ, πῆρε τό ραβδί του καί
ἀνηφόρισε σέ ἀναζήτηση τόπου
νά ἐγκαταστήσει τή δική του «Κου-
κουσό» σέ μιά ράχη τοῦ βουνοῦ
τῆς Πάρνηθας, σέ ἓνα ἀπό τά ἀπώ-
τερα σημεῖα τῆς Μητροπολιτικῆς
του περιφέρειας. Ἐκεῖ, ὁ ζηλωτής
καί ὁμότροπος τοῦ Ἁγίου Ἰωάν-
νου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐγκατέστη-
σε τό «στρατηγεῖο» του, τόν τα-
πεινό χῶρο τῶν συνεχῶν πνευμα-
τικῶν του καθηκόντων, πρὸς τι-
μήν τῶν «Ἁγίων Πατέρων», στίς
παραδόσεις τῶν ὁποίων ἔτρεφε

ἐξαιρετική εὐαισθησία. Ἐκεῖ πῆρε
στά χέρια του τά «ὄπλα» του τά
μοναδικά, τήν πέννα του καί τό
χαρτί του. Καί ἀπόθετε στό χαρτί,
σάν τή μοσχομύριστη παραγωγή
τῶν τραυματισμένων μαστιχόδε-
δρων, τόν πόνο τῆς Ἐκκλησίας
πού ἀπέρρεε ἀπό τά τραύματα τῆς
δικῆς του καρδιάς. Καί ὅσα ἔγρα-
ψε, εἶναι νάματα ζωῆς αἰωνίου, ὁ-
δηγός γιά τούς ἀναγνώστες, ἐνημέ-
ρωση καί βιωματικές ὁδηγίες πρὸς
τίς μέλλουσες γενεές, ἴσως καί κά-
ποιες ἀπό αὐτές, ἀφοῦ θά ἔχουν ἐ-
νημερωθεῖ, ἀνανήψουν καί θελή-
σουν νά ἐπαναφέρουν τό σκάφος
τῆς Ἐκκλησίας στό δείκτη τῆς πυ-
ξίδας τοῦ Εὐαγγελίου καί τῶν Ἱε-
ρῶν Παραδόσεων τῶν ἐκκλησια-
στικῶν Πατέρων.

Στά χρόνια τῆς ἐξορίας του
ὁ ἀείμνηστος ἱεράρχης, ὑπηρετών-
τας ἀποκλειστικά τό θέλημα τοῦ
Θεοῦ, ἔθεσε στήν ὑπηρεσία τῆς
διακονίας του τά σπάνια πνευμα-
τικά χαρίσματά του. Δόκιμος λο-
γοπλάστης μετέδιδε παραστατικά
τό Θεῖο Λόγο καί κρατοῦσε στά
τίμια χέρια του ἄοκνα καί δυνατά
τό ἄροτρο τῆς σπορᾶς Του. Ζοῦσε
καί ἀνέπνεε τό λόγο τοῦ Θεοῦ.
Ἐμπειρος στή διακονία τῆς ἀνό-
θευτης ἐκκλησιαστικῆς πράξης, ἐ-
πικοινωνοῦσε πνευματικά μέ τό
πλῆθος τοῦ ποιμνίου του, πού τόν
ἀναζητοῦσε στή μετάνοιά του, καί,
μέ τόν τρόπο πού ἐκεῖνος γνώριζε,

καθοδηγοῦσε ψυχές, ἔσωζε ἁμαρτωλούς, ἔκλαιε μέ αὐτούς πού ἔκλαιαν, εὐγνωμονοῦσε τόν Θεό μέ αὐτούς πού Τόν προσκυνοῦσαν. Μάτωνε τά γόνατά του γιά ὅλους καί γιά ὅλα, μέχρι πού καί αὐτά «γονάτισαν» ἀπό τήν ἄσκηση καί δέν σήκωναν πλέον τό τάλαιπωρομένο του σῶμα καί ἀμέσως ἔσβησε. Ὁρθιος. Ξαφνικά. Τόν κάλεσε ὁ καλός Θεός.

Εἶπαν γιά τό Νικόδημο ὅτι δέν τόν κατέστρεψαν αὐτοί πού τόν ἀπομάκρυναν ἀπό τή Μητρόπολή του μέ πληθώρα παρανομιῶν, ἀλλά ὁ ἴδιος κατέστρεψε τόν ἑαυτό του, διότι δέν δέχθηκε νά τοποθετηθεῖ στήν προσωποπαγή Μητρόπολη τῆς Ἀμαλιάδος. Βρίσκονται μακράν τοῦ νοήματος τοῦ ἀγώνα Νικοδήμου ὅσοι ἔκαμαν μιά τέτοια σκέψη. Ἦταν δυνατόν ὁ Νικόδημος νά ὑποπέσει σέ τέτοιο κανονικό ὀλίσθημα, νά παραβιάσει τούς ἱερούς κανόνες γιά νά ἀποκτήσει μιά προσωρινή προσωποπαγή θέση; Αὐτοί πού συνέλαβαν τήν ἰδέα τῆς προσωποπαγοῦς μητροπολιτικῆς θέσης, δίχως νά ἔχει σημασία τό ἐάν ἦταν ἡ θέση αὐτή σπουδαία ἢ ἀσήμαντη, δέν ἀντιλήφθηκαν ὅτι ἡ πρωτοβουλία ἦταν γιά νά παγιδεύσουν τό Νικόδημο νά συμμετάσχει στό δικό τους κύκλο τῆς ἀντικανονικότητος, ὥστε νά μήν ἔχει πλέον τό ἔρεισμα νά μάχεται γιά τήν ἀποκατάστα-

ση τῆς κανονικῆς τάξης σέ ὅλους τούς τομεῖς πού εἶχε καί ἔχει παραβιασθεῖ. Δέν σκέφθηκαν αὐτοί πού τό εἶπαν ὅτι ὁ Νικόδημος δέν ὑπῆρξε ποτέ ἐπαίτης κάποιας μητροπολιτικῆς θέσης. Κάτι τέτοιο τοῦ ἦταν ἀδιάφορο καί ἐξ ὀρισμοῦ ἀπορριπτέο ὡς ἀντικανονικό. Ὁ Νικόδημος ἐπαιτοῦσε μόνο τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ὅχι μονάχα γιά τόν ἑαυτό του ἀλλά γιά ὅλο τό λαό τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καί γιά τούς ἐπισκόπους πού τοῦ συμπεριφέρθηκαν μέ τόση ἀδικία. Ἡ δική του ἢ «Κουκουσός» τοῦ ἦταν ἀρκετή καί μάλιστα ὑπέρτερη ἀπό κάθε -καί ἀπό τήν «καλύτερη»- ἐπισκοπική ἔδρα, διότι σ' αὐτήν συνέρρεαν τά πλήθη τῶν πιστῶν καί ἀντλοῦσαν ἀπό τό πρόσωπό του τήν πλούσια πρὸς τούς πάντες ἐκχεόμενη χάρη τῆς πνευματικῆς ἀκτινοβολίας του. Τό αἶτημα τοῦ καλοῦ Ἀρχιερέα κυροῦ Νικοδήμου δέν ἦταν τόσο ἡ ἀποκατάστασή του, ὅσο τό νά ἐπιτύχει τήν ἀφύπνιση τῶν ἀδελφῶν του ἀπό τόν νήδυμο τῆς ἐξουσίας τους καί νά συστρατευθοῦν σέ μιά πραγματικά κανονική διακονία τῆς Ἐκκλησίας στίς ἀνεκαθεν δύσκολες -καί τώρα βέβαια- γενικά συνθῆκες, πού βιώνει ὁ τόπος καί ὁ κόσμος ὅλος. Τό μήνυμα τῶν ἀγώνων Νικοδήμου, πάνω καί πέραν κάθε προσωπικοῦ του συμφέροντος, ἦταν νά παύσουν οἱ πάσης φύσεως ἀπολαύσεις τῶν μακα-

ρίως αναπαυομένων στην επισκοπική τους καθέδρα ἀρχιερέων, γιὰ νά συναισθανθοῦν τίς εὐθύνες τους, νά ἀναλάβουν πρωτοβουλίες τῆς ἀπαράιτητης ἀλλαγῆς, μέ ξεκίνημα ἀπό τόν ἑαυτό του ἕκαστος, ὥστε νά καταισχυνοῦν οἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ, πού κατέκλυσαν καταστροφικά, κατὰ τό μέγιστο, τόν εἰς οὐδένα ἀνήκοντα, παρὰ μονάχα στό Θεό, πάνσεπτο ἐκκλησιαστικό χωρο.

Αὐτό ἦταν τό μήνυμα τῆς σύγχρονης «Κουκουσοῦ» τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου. Καί ὅποιος τό ἔλαβε, τό ἔλαβε.

Τώρα, σίγησε πλέον ὁ ἀφυπνιστικός ἦχος τῆς σάλπιγγας τῆς Πάρνηθας. Τώρα, στόν τόπο τῆς ἐξορίας του ὁ μακαριστός, ἀφοῦ εὐτύχησε νά ἔχει μιά σπάνια ἀγιαστική, εἰρηνική τελείωση, ἀπέθεσε στήν τελευταία του κατοικία τό ταλαιπωρημένο σκῆνωμά του, φερόμενο μέσα ἀπό τήν ἀγκαλιά τῶν ἀκριβῶν καί ἀγαπημένων του πνευματικῶν παιδιῶν. Πάνω ἀπό τήν ἀγιασμένη σορὸ του ἐστιάζον-

ταν τά δακρυσμένα βλέμματα τοῦ πλήθους τῶν προσκυνητῶν, πού πρόφθασαν νά πληροφορηθοῦν, στόν ἐλάχιστο διαθέσιμο χρόνο, τήν αἰφνίδια θανή του καί ἔσπευσαν νά τιμήσουν, ὅπως τοῦ ἔπρεπε, τήν ἄχρονη μνήμη του.

Νά μή λησμονοῦν ὅλα τά πνευματικά του παιδιά, ὅτι ἐκεῖ, πλάι στόν τόπο τῆς ταφῆς του, θά κοινοῦν σέ κάθε Θεία Λειτουργία καί ἐκεῖνο τό ζωηφόρο «ψυχουλάκι» τοῦ Ἁγίου Δισκαρίου, πού θά ἀποτίθεται ἀπό τόν λειτουργό γιὰ τήν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου Ἀρχιερέως Νικοδήμου, τιμίου ἀγωνιστοῦ γιὰ τήν ἀνόρθωση τῆς Ἐκκλησίας μας, πού δοκιμάσθηκε τόσο σκληρά καί ἄδικα.

Ἄς εὐχηθοῦμε στόν πανάγαθο Θεό νά ἀναπαύσει τόν δοῦλο Του Ἀρχιερέα Νικόδημο, τόν ὁποῖον ἐκάλεσε στά οὐράνια, νά τόν δικαιώσῃ καί νά τόν κατατάξῃ μεταξύ τῶν ἁγίων Του. Ἀμήν.

Δημήτριος Ν. Παπουτσιδάκης
Δικηγόρος

Ἡ «Ἐλεύθερη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: www.el-pliροφοrisi.gr

Καί οἱ Ἐκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο

(γιὰ μιά γνωριμία μέ τό συγγραφικό ἔργο τοῦ
Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου)

Διεύθυνση: www.spora.gr